

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 145/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. G., H., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., V., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 81/08 a jeho rozsudkom z 19. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. G. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2009 doručená sťažnosť A. G. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého má právo, aby sa jej vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jej prítomnosti a aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 81/08 a jeho rozsudkom z 19. novembra 2008.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„Žalobca I. L. sa podanou žalobou domáhal zaplataenia sumy 226.000.- Sk s prísl. Okresný súd v Humennom rozsudkom zo dňa 22. 1. 2007 č. k. 16 C 146/05-78 žalobu zamietol.

Na základe odvolania žalobcu Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 25. 10. 2007 č. k. 1 Co 110/07 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po zrušení veci Okresný súd v Humennom rozsudkom zo dňa 20. 3. 2008 č. k. 16 C 146/05-136 ma zaviazal zaplatiť žalobcovi 226.000,- Sk a trovy konania vo výške 101.904,- Sk.

Proti uvedenému rozsudku som podala podľa § 201 O. s. p. z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. c, d, e, f/ O. s. p. odvolanie.

Krajský súd v Prešove určil termín odvolacieho pojednávania na deň 8. 10. 2008. Podaním zo dňa 7. 10. 2008 som súdu oznámila, že som náhle ochorela, v dôsledku čoho absolvujem infúznu terapiu, nemôžem sa odvolacieho pojednávania zúčastniť a chcem byť na ňom prítomná. Preto som požiadala súd o odročenie pojednávania na iný termín. Lekárske potvrdenie som pripojila.

Krajský súd dňa 8. 11. 2008 pojednávanie odročil na neurčito.

Dňa 15. 10. 2008 nadobudlo účinnosť novelizované ustanovenie § 214 O. s. p., podľa ktorého na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,
- c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Do 15. 10. 2008 bolo účinné ustanovenie § 214 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého pojednávanie netreba nariaďovať, ak

- a) sa odmieta odvolanie podľa § 218;
- b) sa zastavuje alebo prerušuje konanie;
- c) odvolanie smeruje proti uzneseniu;

- d) ide o rozhodnutie o spôsobilosti na právne úkony, o vyslovení prípustnosti prevzatia alebo držania v ústave zdravotníckej starostlivosti alebo o vyhlásení za mŕtveho;*
- e) sa zrušuje rozhodnutie podľa § 221 ods. 1;*
- f) odvolanie sa týka len trov konania, príslušenstva pohľadávky alebo jej zročnosti alebo predbežnej vykonateľnosti rozsudku;*
- g) odvolanie smeruje proti rozsudku, ktorý rozhodol len o výžive maloletého dieťaťa.*

Krajský súd zverejnil dňa 17. 10. 2008 upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku s odvolaním na § 214 ods.2 písm. f/, g/ O. s. p., teda na ustanovenia, ktoré už dňa 17. 10. 2008 boli neúčinné. Vyhlásenie rozsudku preto považujem za zmätočné.

Napadnutým rozhodnutím krajského súdu mi bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatie možnosti konať pred súdom predstavuje taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Ak mi raz bolo priznané právo zúčastniť sa odvolacieho konania a v súlade so zákonom som oznámila, že svoje právo využívam, nemôže mi toto právo byť odňaté a to ani s odkazom na zmenenú právnu normu. Opačný postup je narušením právnej istoty a predvídateľnosti práva.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základne právo A. G. uvedené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 81/08 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 19. 11. 2008 č. k. 1 Co 81/08 a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Co 81/08 a jeho rozsudkom z 19. novembra 2008 z dôvodu, že vyhlásil rozsudok v odvolacom konaní bez jej prítomnosti. Týmto postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky teda zistoval, či ochranu jej označenému základnému právu podľa ústavy neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov im dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy označeného základného práva, ktorého porušenie namietala.

Podľa ustálenej súdnej praxe proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie v prípadoch uvedených v § 237 OSP. Ide o prípady závažných väd konania, keď je dovolanie prípustné, aj keď nie sú splnené podmienky uvedené v § 239 OSP. Okrem iného ide aj o prípad, ak bola postupom súdu účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], čo je prípad sťažovateľky.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa podľa stabilnej súdnej praxe [pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 27. septembra 2001 sp. zn. 5 Cdo 102/01] rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím (II. ÚS 102/04).

Dovolací súd má vždy povinnosť prihliadnuť na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP a popri skúmaní podmienok prípustnosti podľa § 238 OSP sa vždy zaoberá aj prípadnou prípustnosťou dovolania z dôvodu závažných procesných väd konania vymenovaných v § 237 OSP.

Aj doterajšia súdna prax najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho potvrdzuje, že dovolanie je v prípadoch zmätočnosti konania, ktorá spočíva v odňatí možnosti konať pred súdom v dôsledku zastavenia konania [§ 237 písm. f) OSP], efektívnym prostriedkom ochrany práv účastníkov občianskeho súdneho konania (z publikovanej judikatúry je to R 50/97, z nepublikovanej judikatúry je to rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 43/98 z 25. marca 1999).

Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (podobne napr. I. ÚS 85/97, I. ÚS 89/97).

Dovolanie z dôvodu uvedeného v § 237 písm. f) OSP (postupom súdu bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom) ústavný súd (opierajúc sa aj o stabilizovanú judikatúru najvyššieho súdu) považuje za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základných práv zaručených v druhej hlave a siedmom oddiele ústavy na súdnu a inú právnu ochranu, ktorého súčasťou je i označené základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorého porušenie sa namieta (II. ÚS 31/00, IV. ÚS 413/04).

Nevyužitie, resp. využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy súčasne nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická osoba (alebo právnická osoba) nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľka v danej veci využila dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok podľa § 236 a nasl. OSP a proti rozhodnutiu krajského súdu podala 12. februára 2009 dovolanie, v dôsledku ktorého bol spis 12. marca 2009 predložený na rozhodnutie najvyššiemu súdu, vychádzajúc z týchto právnych záverov a skutkového stavu opísaného sťažovateľkou dospel k záveru, že v jej veci nie je vo vzťahu k označenému základnému právu podľa ústavy daná v súčasnosti jeho právomoc [čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde a v spojení s § 237 ods. 1 písm. f) OSP].

Ústavný súd preto sťažnosť pre nedostatok právomoci odmietol už po jej predbežnom prerokovaní (obdobne napr. III. ÚS 104/08).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2009